

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERL. ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING

No. 210.

Deel IX.

1 Juli 1936.

Adres der Redactie :

H. COLDEWEY, „Nieuw-Veldwijk”, K 73, TWELLO.

INHOUD : Dr. A. Reclaire : 2e Vervolg op de Naamlijst der in Nederland en het omliggend gebied waargenomen wantsen (hemiptera-heteroptera).

De Bibliotheek der Nederlandsche Entomologische Vereeniging, Koloniaal Instituut, Mauritskade 62, Amsterdam (O.), is geopend op werkdagen van 9 $\frac{1}{2}$ —12 uur en van 1—4 $\frac{1}{2}$ uur, des Zaterdags slechts van 9 $\frac{1}{2}$ —12 uur. Aanvragen om boeken richte men aan de Bibliotheek, Mauritskade, en niet aan den Bibliothecaris; voor terugzending geldt hetzelfde.

Inzenders gelieven het door hen gewenschte aantal extra-exemplaren der E. B. (iedere hoeveelheid) of overdrukken (minstens 50 stuks) tegelijk met de inzending van hun manuscript aan te vragen.

2e Vervolg op de Naamlijst der in Nederland en het omliggend gebied waargenomen wantsen (hemiptera-heteroptera).¹⁾²⁾

In dit vervolg zijn wederom de mij bekend geworden nieuwe vindplaatsen van inlandse wantsen opgenomen. Van de literatuur is in het algemeen alleen datgene vermeld, waarin aanwijzingen staan voor het opsporen van de soorten. De zeldzaamheid van vele vormen is immers vaak slechts schijnbaar en een gevolg van onvoldoende bekendheid met de levenswijze.

Om plaats te besparen zijn de namen van de vinders meestal afgekort en wel als volgt :

Bo = M. van den Boorn.

Co = J. B. Corporaal.

Cr = Rector J. Cremers.

Ke = K. J. W. Bernet Kempers.

¹⁾ Vgl. Tijdschrift v. Entomologie 75 (1932), pp. 59—258; Entomol. Berichten, no. 198, deel IX (1934), pp. 47—64.

²⁾ In spelling-1934. Red.

NOV 24 1936

Kl = B. H. Klynstra.
 Ko = J. Koornneef.
 MG = Dr. D. Mac Gillavry.
 HMG = Drs. H. J. Mac Gillavry.
 Ou = Dr. Th. C. Oudemans.
 Re = Dr. A. Reclaire.
 Sch = Pater A. M. Scholte S. J.
 To = R. Tolman.
 Uyt = Dr. D. L. Uyttenboogaart.
 VL = F. T. Valck Lucassen.
 Wi = P. van der Wiel.

Jordan (4) deelt in een systematisch overzicht allerlei bijzonderheden mede omtrent het leven van vochtminnende wantsen.

Schneider heeft een lijst van 39 op suikerbiet aange troffen wantsen samengesteld, waarvan een 30-tal ook in ons gebied voorkomt.

Michalk & Riedel bespreken de levenswijze van in wantsen voorkomende vliegen. *Clytiomyia pellucens* Fall. (Tachin.) werd waargenomen in *Sehirus bicolor* L. en *Eusarcoris melanocephalus* F. Vermoedelijk verlaten de larven het lichaam van den gastheer door de anaalopening. *Cystogaster globosa* F. werd uit *Aelia acuminata* L. gekweekt, *Dionaea forcipata* Meig. uit *Stenocephalus agilis* Scop., *Phania vittata* Meig. uit *Arma custos* Hahn. Zie ook Michalk 8.

* *Cydnus nigrita* F. Laag-Soeren 18.6.08 (Kl). Te Hilversum 23.9.34 in enorme hoeveelheid lopend op een verlaten lupinenveld (HMG). Een week later kon ik ter zelfder plaatse geen enkel ex. meer aantreffen; misschien waren alle reeds overwinterend. Schumacher (Deutsche Entomol. Zeitschr. 1916, p. 211) bericht over iets dergelijks. Volgens hem leeft de soort onderaards aan plantenwortels, overwintert in het losse zand op ca. 5 cm diepte en verschijnt op warme voorjaarsdagen soms in geweldige hoeveelheid aan de oppervlakte.

* *C. flavicornis* F. leeft volgens Schumacher gelijk de vorige. Hedicke & Michalk troffen deze soort in aantal zuigend aan de bladrozetten van *Oenothera biennis* aan.

* *Gnathoconus albomarginatus* Goeze werd in Saksen herhaaldelijk van *Evonymus* geklopt! (Cohrs & Kleindienst). Hedicke & Michalk troffen deze soort in aantal aan de oever van een klein meertje in gezelschap van *Ceratocombus coleoptratus* Zett. en *Drymus brunneus* Shlb. aan.

* *Sehirus morio* L. Bilthoven 7.6.31 (in coll.-MG).

* *S. biguttatus* L. Laag-Soeren 18.6.26 en Garderen 20.8.28 (MG); Brunssum 2.6.27 en Delden (O.) 18.6.33 (VL); Hoeven 7.27 (Sch); Leuvenum 13.7.35 tussen mos (Re).

S. b. * var. *concolor* Nickerl. Nunspeet 30.6.27 (MG; zie Reclaire 12).

Ochetostethus nanus H.S. (O. 78) komt volgens Gulde (2) bij Hamburg voor, verbergt zich overdag onder het zand onder *Artemisia*. Zou dus ook bij ons aangetroffen kunnen worden.

* *Odontoscelis dorsalis* F. Nunspeet 24.6-12.7.28 (MG); Wassenaar 6.34 (Sch).

O. d. var. *signata* Fieb. Volgens Gulde (2) een zuidelijke vorm, dus niet bij ons te verwachten.

Phimodera Germ. Volgens Gulde (2) leven de soorten van dit genus meest op de duinen onder lage planten, zoals thijm, zegge, alsem, *Festuca* e.a.

* *Ph. humeralis* Dalm. Bergen a. Z. 25.6.34 op de laatste duinrij (Re). Op het helle zand valt dit diertje zeer weinig op.

Psacasta exanthematica Scop. Volgens Gulde (2) behoren de exx. uit Midden-Europa tot de var. *minor* Put. (bij Osharin = de nominaatvorm).

Puton vermeldt in zijn synopsis *P. conspersa* Germ. (O. 173) van St.-Germain, schijnt het ex. echter zelf niet gezien te hebben. Gulde (2) noemt als noordelijkste vindplaats Lyon, zodat het onwaarschijnlijk is, dat deze soort in ons gebied voorkomt.

* *Eurygaster austriacus* Schrk. Westenschouwen 23.6.35, een dood ♀ op het strand, en Schin op Geul 15.9.35 (Re).

* *E. maurus* L. en * *E. testudinarius* Geoffr. Sinds *E. maurus* in 2 soorten is gesplitst, verkeert men in twijfel omtrent de variëteiten; eerst de bestudering van de typen zou wellicht kunnen aantonen, tot welke der beide soorten zij behoren. Mancini (2) heeft echter aan de var. van *E. meridionalis* Pén. destijds nieuwe namen gegeven.

* *Sciocoris cursitans* F. Haamstede 22.6.35 (Re).

* *Aelia acuminata* L. var. *burmeisteri* Küst. heeft Gulde (2) later als gelijk aan de nominaatvorm beschouwd.

* *A. klugi* Hahn blijkt zeer verbreid te zijn.

* *Neottiglossa pusilla* Gmel. Epen 15.9 en Bemelen 9.6.34 (Re); Velp (N.-B.) en Mook 24.8.34 (Sch).

* *Eusarcoris aeneus* Scop. Haelen 15.9.34 (Re).

* *Rubiconia intermedia* Wlff. Tegen eind October 1935 werden 3 levende exx. in een te Loenen (Utr.) ontvangen zending rode bosbessen, vermoedelijk uit Apeldoorn afkomstig, aangetroffen (Cr; det. Sch). Toch is het nog niet zeker, dat deze soort inderdaad op rode bosbes leeft, gezien de mededelingen in de literatuur.

* *Peribalus vernalis* Wlff. De Heek (L.) 23.9.34 (Cr).

Palomena viridissima Poda * var. *simulans* Put. Doorn

16.10.27 (Ko).

* *Chlorochroa juniperina* L. Vierhouten 7.8.32 (J. v. Santen); Loenen (G.) 20.10.25 (E. M. v. Zinderen Bakker).

* *C. pinicola* Muls. Het is niet uitgesloten, dat deze op hoge bomen leeft en daardoor zelden gevonden wordt (Cohrs & Kleindienst).

* *C. purpureipennis* De G. Meerssen (Cr).

* *Eurydema dominulus* Scop. Houthem 8.23 (in coll.-MG); St.-Pieter 14.6.35 (Cr).

* *Acanthosoma haemorrhoidale* L. blijkt vrij verbreid te zijn.

* *Elasmucha fieberi* Jak. Assen 6.20 (MG; Uyt); Bilt-hoven (in coll.-MG); De Steeg 29.7.35 (in coll.-Sch); Wijster (Dr.) 23.5.30 (Co).

* *Cyphostethus tristriatus* F. Nunspeet 6.8.34 (HMG); Putten (G.) 21.3.35, ♂ en ♀ op *Chamaecyparis* (Ou); Loenen (G.) 10.11.35 (Re); gedurende het gehele jaar op jeneverbes aan te treffen te Soest (To).

* *Verlusia rhombea* L. Zandvoort 9.8.29 (Geysbeek); Wassenaar in aantal van zeepkruid 11.9.35 (Sch). Schumann (2) vond de larven talrijk op *Spergula Morisonii*.

* *Coreus scapha* F. Bij sommige exx. uit Schin op Geul ontbreekt het 3e lid van één der sprieten, terwijl het eindlid normaal ontwikkeld is (oligomerie).

* *Bathysolen nubilus* Fall. Schin op Geul 19.7.34 (Sch; zie Reclaire 14); dito en Bemelen 15.9.35 (Wi).

* *Coriomeris denticulatus* Scop. Eijs 16.9.34 (Re); Arnhem 8.1888 (zie Blöte 4, alwaar het genus *Coreus* heet).

* *Therapha hyosciami* L. Simpelveld 8.22 (Willemse); St.-Pieter 14.6.35 (Cr); Schin op Geul 4-16.9.35 (Re; Wi).

Van de subsp. *nigridorsum* Put. werd een geïmporteerd ex. te Renkum gevonden (Uyt; zie Reclaire 12).

* *Liorhyssus hyalinus* F. Nunspeet 8.23 (zie Reclaire 12). Deze naar het schijnt over een groot deel van de aarde verbreide wants heet op *Sonchus oleraceus* te leven. Dr. Mac Gillavry, die de soort te Nunspeet ontdekte, trof echter op de vindplaats geen *Sonchus* aan.

Stictopleurus pictus Fieb. K. Schmidt (2) geeft een aanvullende beschrijving van deze door Ribaut (6) als spec. prop. herkende vorm.

Myrmus miriformis Fall. * var. *gynaecoides* Priesn. Met de nominaatvorm; alleen ♂♂?

* *Pyrrhocoris apterus* L. Macropt. exx. (f. *pennata* Wsth.) te Bemelen 17.9.34 en 21.4.35 (Re; Wi).

* *Spilostethus equestris* L. is te Maastricht 28.6.35 teruggevonden door Mej. Maessen (Cr, schriftel. mededel.).

* *Nysius thymi* Wlff. Saunders („The Hemiptera-Heteroptera of the British Islands”, London 1892, pg. 71) en Butler („Biology”, pg. 139) vermelden een var. *maculatus* D. & Sc. Exx., die aan de beschrijving voldoen, be-

vinden zich in mijn verzameling, vooral ♂♂. echter met zóvele overgangen, dat het m.i. beter is deze var. niet te onderscheiden, doch als gelijk aan de nominaatvorm te beschouwen, evenals Oshani dit doet.

* *N. ericae* Schill. Hilversum 6.10.34 (zie Reclaire 14); sindsdien aldaar teruggevonden, 30.8 en 10.9.35 (Re).

* *N. lineatus* Costa. Ede (G.) 16.8.34 (Sch).

* *Cymus obliquus* Horv. Vaals 29.5.27 (VL); Haelen 15.9.34 (Re); Geulle 16.6.35 (Bo). — Volgens Hedicke is deze soort niet altijd zeker van *C. glandicolor* Hhn. te onderscheiden.

Ischnorhynchus resedae Pnz. * var. *flavicornis* Duda. Wierden 26.9.27 en Bilthoven 2.4.29 (in coll.-MG); Vaals 2-3.6.31 (MG).

* *Ischnodemus sabuleti* Fall. Middelburg 4.5.27, macropt. (in coll.-MG); Nunspeet 26.8.28 (MG); Geulle 14.6.35, macropt. (Bo).

Henestaris halophilus Burm. Maertens vermeldt deze soort in groot aantal van *Artemisia maritima* 26.8. Deze plant is bij ons op zilte terreinen veelvuldig, zodat dit een aanwijzing moge zijn om deze wants in ons land te ontdekken.

* *Chilacis typhae* Perr. Hengelo (O.) 1.4.33 (Wi). — Volgens Jordan (4) vindt men *C. t.* vaak in aantal tussen de bladscheden van de beide *Typha*-soorten; de kolven worden vooral voor voedselopname en het leggen van de eieren bezocht.

Pamera Say. Volgens Jordan (4) zijn de *P.*-soorten trage mosdieren, die alleen gedurende de paringstijd het mos verlaten en dan levendig rondvliegen en op allerlei planten worden waargenomen.

P. fracticollis Schill. * var. *collaris* Bär. Winterswijk 15-21.6.21 (Wi).

* *P. lurida* Hahn. Gasteren 29.6.30 (in coll.-MG); Kortenhoef 27.7.35 (Re).

* *Rhyparochromus chiragra* F. St.-Pieter 18.6.23 (MG); Eijs 16.9.34, Epen 14.9 en Bemelen 16.9.35 (Re; Wi); Rhenen 11.9.34 (Ko); Haamstede 22.6.35 (Re).

R. c. * var. *sabulicola* Thms. Schin op Geul 15.9.35 (Re).

R. c. * var. *incertus* Rey. Den Haag 13.7.34 (Sch); Bemelen en Schin op Geul 15 en 16.9.35 (Re; Wi).

* *Tropistethus holosericeus* Schltz. Bemelen 1.5.35 onder thijm en Wassenaar 8 en 21.5 en 30.6. en 9.10.35, macropt. en brachypt. in groot aantal onder mos (Sch).

* ? *Ischnocoris hemipterus* Schill. Het voorkomen in ons land is onzeker geworden (zie Reclaire 16).

* *I. angustulus* Boh. Nunspeet 15.7.31, macropt. ♀ (MG); Spaubeek 25.7 en Schinveld en Brunssum 6.4.34 (Sch). — Wat in de lijst als *I. h.* vermeld is, heeft op deze soort betrekking.

Plinthisus minutissimus Fieb. Volgens Mancini is deze soort zeer variabel, wat de structuur betreft. Hij vond dit uiterst kleine diertje in groot aantal onder Cistus en andere zuidelijke planten. De levenswijze schijnt onderaards te zijn. Dit en de geringe afmeting zijn misschien een paar oorzaken van het feit, dat *P. m.* naar het schijnt tot nu toe slechts weinig werd aangetroffen.

* *P. brevipennis* Latr. blijkt zeer verbreid te zijn, meest brachypt.

Acompus pallipes H.S., een spec. prop. met synoniem *A. opacus* Priesn., is thans ook in Engeland gevonden; China (9) bericht hierover alsmede over de onderscheiding van *A. rufipes* Wlff.

* *Stygnocoris rusticus* Fall. Haalen 15.9.34, macropt. (Re).

* *Peritrechus sylvestris* F. Putten (G.) 8.9.34 (Re); Schin op Geul 15.9.35 (Wi).

* *P. angusticollis* Shlb. Schinveld 24.12.34, ♀, in veenmos (Cr; zie Reclaire 14). — Aangaande de onderscheiding van de andere soorten van het genus zie China (9).

* *P. geniculatus* Hahn. Winterswijk 22-28.9.20 (Wi); Maastricht en Spaubeek 24.7.30 (Sch); Schinveld 24.12.34 in vochtig veenmos (Cr); Epen 16.9.35 (Re).

* *Trapezonotus dispar* Stål. St.-Pieter 12.6.35 (Bo).

* *Aphanus quadratus* F. Volgens schriftel. mededel. van den heer K. Schmidt te Fürth is het Dr. Singer te Aschaffenburg door onderzoek van de typen van *A. q.* uit het museum te Kiel gebleken, dat *A. brevirostris* Ribaut = *A. q.* is.

* *A. pini* L. Eijs 17.9.34 (Wi); Maastricht 17.7.34 met larven (Sch).

A. p. * var. *contraria* Schumach. Bemelen 20.4.35 (Re).

* *Beosus maritimus* Scop. Rhenen 3.5.33 (Ko); Den Haag 2.7.34, larve, en Malden 24.8.34 (Sch).

* *Drymus confusus* Horv. Eijs 17.8.34 (Wi); Schin op Geul 15 en Wijlré 17.9.35 (Re); Bemelen 27.4.35 (Sch).

D. pumilio Put. Aangaande de herkenning zie China (9).

* *Eremocoris plebejus* Fall. Groesbeek 8.34 in dennenappels en Hatert (Sch); Nunspeet 23.8.35 (MG); Hilversum 2 en 4.6.35 (Re); Soest 5.9.35 op jeneverbes (To).

* *E. podagricus* F. Valkenburg (L.) 19-25.5.20 (Wi); Wijlré 17.9.35 (Re).

* *E. erraticus* F. Vlieland 8.34 (zie Mac Gillavry 35).

* *Scolopostethus pictus* Schill. Nunspeet 7.8.23 en Laag-Soeren 20.6.29 (MG).

* ? *S. thomsoni* Reut. Volgens schriftel. mededel. van Dr. Jordan te Bautzen is *S. th.* wel degelijk een goede, niet alleen door de lichaamsbouw, doch ook door de levenswijze van *S. puberulus* Horv. verschillende soort. Terwijl *S. th.* op droge plaatsen voorkomt, is *S. p.* een mosdier. De

determinatie van de Nederlandse exx. moet dus herzien worden.

* *S. decoratus* Hahn. Texel, De Mok 12-17.5.21 (Wi).

* *Taphropeltus contractus* H.S. Spaubeek 25.7, Ede 16.8 en Wassenaar 16.5.34 (Sch).

* *T. hamulatus* Ths. (spec. prop. ?). Schin op Geul 15.9.35 (Re).

* *Gastrodes ferrugineus* L. Ede (G.) 11.4.24 (Wi); Wassenaar, Meyendel 19.9.34 van *Pinus silvestris* geschud (Sch); Vlieland 8.34 (zie Mac Gillavry 35).

* *Neides tipularius* L. blijkt verbreid te zijn, meest brachypt.

* *N. favosus* Fieb. (O. 1392). Tussen inlands materiaal van *N. tipularius* bevinden zich exx., die tot deze soort te rekenen zijn (vid. Dr. Jordan te Bautzen), echter met overgangen, zodat het voorlopig te bezien staat, of men hier met een goede soort, dan wel met een vorm van *tipularius* te doen heeft. Omtrent de onderscheiding zie Jordan in Gulde (2).

* *Berytus clavipes* F. Bemelen 16.9.35, brachypt. en macropt. (Re; Wi).

* *B. minor* H.S. blijkt verbreid te zijn, meest brachypt.

* *B. signoreti* Fieb. Maastricht 17.6 en 10.7.30 en 5.31 onder *Medicago lupulina*, Spaubeek 26.7 en Mook 24.8.34 (Sch); Epen en Eijs 18.9.34 (Re); Kunrade, macropt. 11.6.34 en Bemelen 16.9.35 (Wi); Nunspeet 18.8.34 (HMG).

* *Metacanthus punctipes* Germ. Wassenaar 25.7.20 (Wi).

* *Piesma maculata* Lap. blijkt vrij algemeen te zijn.

* *P. quadrata* Fieb. Middelburg 4.5.27 (in coll.-MG). — Voor uitvoerige berichten omtrent de door deze wants veroorzaakte bietenziekte zie Schneider.

Tingidae. Omtrent de beschrijving van de Nederlandse soorten zie Scholte (2).¹⁾

* *Campylostira verna* Fall. Wijlré 4.9.30 onder *Medicago lupulina* (Sch); Epen 14.9.35 in aantal in droog mos (Re; Wi).

* *Acalypta musci* Schrk. Omtrent de onderscheiding van *A. brunnea* Germ. zie Scholte (2).

* *A. carinata* Pnz. Maastricht, uit larven uit mos gekweekt, Bunde 7.34, larven 23.7.34, Geulle 25.7.34, Velp (N.-B.) en Gronsveld 1.5.35 talrijke larven (Sch).

A. c. * var. *angustula* Horv. Spaubeek 18.7.34 (Sch); Maastricht 5.35 (Cr); Gronsveld 16.6.35 (Bo).

* *A. platychila* Fieb. Het in de lijst van Valkenburg genoemde ex. behoort tot *A. marginata* Wlff.; zie Scholte (2).

* *A. nigrina* Fall. Leuvenum 25.5.35 onder droog mos in een uitgekapt dennenbos (Re), dito larve, waaruit een

¹⁾ Dr. H. J. Schmitz S. J. heeft hem er op gewezen, dat volgens internationale beslissingen de familie **Tingidae** moet heten.

macropt. ♀ gekweekt werd (Sch); Groesbeek in aantal 24-29.7.35 (Sch; zie Reclaire 16).

* *A. marginata* Wlff. Bemelen 26.4.35 onder thijm (Sch).

* *A. gracilis* Fieb. Katwijk 10.7.27, in Juli bij Wassenaar gemeen onder *Echium*, ook één macropt. ex. (zie Scholte 2).

* *A. parvula* Fall. blijkt vrij algemeen te zijn, meest brachypt.

* *Dictyonota strichnocera* Fieb. Groesbeek 19.7.33 (Scholte 2); Malden 30.7.35 (Sch).

* *D. fuliginosa* Costa. Nijmegen 7.33; Spaubeek einde December van dorre brem (zie Scholte 2). — In Engeland vond Bedwell 5 ♂♂ van *D. f.* in copula met 5 ♀♀ van de vorige soort, terwijl hij van *D. f.* geen copulerende paartjes zag, ofschoon de ♀♀ even talrijk als de ♂♂ waren.

* *D. tricornis* Schrk. Bemelen 17.9.34 (Re); Geulle 17.8.34 (Cr); St.-Pieter onder *Medicago lupulina* (zie Scholte 2).

* *Derephysia foliacea* Fall. Spaubeek 29 en 30.7.34 onder oud gras en Bemelen 27.7.34 (zie Scholte 2; volgens hem houdt deze soort zich bij voorkeur onder grasrhizomen op en schijnt daarvan te leven); Epen 14.9.35 uit droog mos (Re; Wi).

* *Stephanitis rhododendri* Horv. Nunspeet 20.8.34 (HMG); Groesbeek en Nijmegen 8.35 (Sch); 's-Hertogenbosch, alwaar *Rhododendron* vrij ernstig werd aangetast (zie Van Poeteren 4).

* *Lasiacantha capucina* Germ. Bemelen in aantal onder thijm 26 en 27.4.35 (Bo; Sch; zie Scholte 2 en Reclaire 16).

* *Tingis reticulata* H. S. Volgens Scholte (2) dient men deze onder de grondbladeren van het zenegroen te zoeken; op deze wijze vond hij te Wassenaar een honderdtal.

* *T. ampliata* H. S. Doetinchem 19.6.32 (VL).

* *Catoplatus fabricii* Stål. Schin op Geul 4 en 29.4.34 onder *Medicago lupulina* (zie Scholte 2).

* *Physatochila dumetorum* H. S. Blaricum (N.-H.) 8.7.34 (Re).

* *Ph. quadrimaculata* Wlff. Valkenburg (L.) 24-29.3.21 (Wi); Nunspeet 17.8.32 in aantal met larven op lijsterbes (MG); Bunde 29.4.30 en Geulle 25.7.34 (zie Scholte 2); Wijster (Dr.) 21.5.30 (Co).

* *Monanthia humuli* F. Maastricht 11.6.30, Geulle 25.7.34 met larven van elk stadium en Wassenaar 27.6.34 larve en 4.7.34 imago (zie Scholte 2).

M. lupuli H. S. (O. 1621). Deze o.a. bij Frankfort (Gulde) op vergeet-mij-niet gevonden soort zou ook bij ons kunnen voorkomen.

* *Serenthia laeta* Fall. Velp (N.-B.) 18.8.34 (Sch).

Aradidae. Over de eieren en larven van de *A.* alsmede

de systematische plaats van deze familie zie Jordan 2.

Aradus aterrimus Fieb. Deze naar het schijnt in Europa overal zeldzame schorswants werd in Kent in de herfst in waardeloze, rottende, beschimmelde zakken aangetroffen (M a s s e e). — Volgens hem is de in Siberië gemene *A. morio* Jak. (O. 1664) = *aterrimus*. Dat *A. a.* een voor een *Aradus* afwijkende levenswijze vertoont, blijkt verder uit een schriftel. mededeling van Dr. W o l f f te Davos, alwaar de soort op ca. 2500 m hoogte in de „Latschenkiefernregion” onder stenen voorkomt!

* *Aneurys laevis* F. De Lutte 17.6.28 (VL); Oldenzaal 13-17.6.28 (MG).

* *Ploiariola vagabunda* L. Onder insecten, door wijlen Pater Dettmer S. J. verzameld, bevond zich een ex. van deze soort, waarbij vermeld was: Valkenburg 29.9.26 uit „Galle v. *Biorhiza pallida* Ol.” (Cr, schriftel. mededel.).

* *Rhinocoris iracundus* Poda. Volgens Ribaut (13) is *R. cruentus* F. synoniem met *R. i.*

* *Prostemma guttula* F. St.-Pietersberg 26.4.33 onder een steen, brachypt. (Cr).

* *Nabis boops* Schioedte. De in de lijst vermelde brachypt. *N. major* Costa blijkt inderdaad *N. b.* te zijn (zie M a c G i l l a v r y 36).

* *N. flavomarginatus* Schltz. Ommen 9.7.26, ♀, macropt. (in coll.-MG); Anlo 29.6.30, brach. (MG); Afferden (L.) 14.9.35 (Re).

* *N. brevis* Schltz. Hoog-Buurlo 31.8.23 (Nonnekens); Nunspeet 6.23 (MG); Haelen 15.9.34 (Re).

Hebrus letzneri Schltz. wordt tegenwoordig veelal als synoniem of hoogstens var. van *H. pusillus* Fall. beschouwd. Voor 90 jaren uit Silezië beschreven, sindsdien niet teruggevonden (zie J o r d a n in G u l d e 2 en H e d i c k e).

* *Cimex columbarius* Jen. Scheemda in groot aantal in een duiventil 11.34, ontvangen van de Plantenziektenkundige Dienst, dito 11.12.35, 114 ♂♂ en 47 ♀♀ alsmede larven in elk stadium; Nijkerk 3.35 in een duiventil (Ou).

* *C. pipistrelli* Jen. Amsterdam 25.7.35 in de slaapruijnte van en op vleermuis (Kruseman; Wi).

* *C. dissimilis* Horv. Amsterdam 4.7.35 in de slaapruijnte van en op vleermuis (Kruseman).

C. stadleri Horv. Deze nieuwe soort werd voor kort in het Spessart-gebergte op *Vespertilio murinus* Schreb. ontdekt, zou misschien ook bij ons te vinden zijn (zie o.a. H e d i c k e).

* *Temnostethus pusillus* H. S. Denekamp 19-21.6.33 en Assen 24-29.6.30, macropt. (MG).

T. p. * var. *gracilis* Horv. Nunspeet 8.32, Laag-Soeren 19.6.26 en Loosduinen 8-12.8.31, alles brachypt. (MG).

Anthocoris confusus Reut. * var. *funestus* Horv. Houthem 21.4.35 (Re; vid. K. S c h m i d t).

* *A. nemoralis* F. Bij het onderzoek van een vrij groot materiaal is mij gebleken, dat tussen de nominaatvorm en de var. *austriacus* F. zóvele overgangen bestaan, dat m.i. een onderscheiding doelloos is. Een kwestie van uitkleuring gelijk bij de var. *superbus* Westh.?

* *A. minki* Dhrn. Houthem 17.9 en Epen 20.4.35 (Re).

A. m. * var. *simulans* Reut. Kortenhoef 23.9.33 en Houthem 17.9.34 (Re).

* *A. gallarum-ulmi* De G. Driebergen in vangbanden, Nov. (in coll.-MG); Herwen, Jan. (Scholten); Wageningen 7.7.35 in aantal gekweekt uit de gallen van *Schizoneura ulmi* met de * var. *femorialis* Westh. (Prof. Roepke).

* *A. pilosus* Jak. Epen 18.9.34 (Re); Eijgelshoven 19.8.34 (Cr).

* *A. nemorum* L. Het is mij gebleken, dat de * var. *fasciatus* F. minstens even gemeen is als de nominaatvorm en dat ook hier wel min of meer volledige uitkleuring in het spel is, zodat het beste is de var. niet te onderscheiden.

* *A. limbatus* Fieb. Oisterwijk 22.6.24 (MG); Herwen, Jan. (Scholten); Kortenhoef 29.9.34 (Re).

* *Tetraphleps bicuspis* H. S. Terborg (G.) 19.5 en Epen 18.9.34 op lork (Wi).

* *Acompocoris pygmaeus* Fall. Wierden 26.9.27 (in coll.-MG); Epen 9.6.34 (Re).

Triphleps Fieb. De heer Schmidt te Fürth heeft waargenomen, dat de soorten *nigra* Wlff., *majuscula* Reut. en *minuta* L. op chrysanthen, asters en dergel. *Thysanoptera* uitzuigen (schriftel. mededel.).

T. nigra Wlff. * var. *ullrichi* Fieb. Rhenen 9.7.33 (Ko); Maastricht 26.6-17.8.34 (Cr).

* *Lyctocoris campestris* F. Met het oog op de vele overgangen is het moeilijk var. van deze soort te onderscheiden. Tot de zeer donkere exx. zou dan de * var. *pictus* Fieb. gerekend kunnen worden: Nijkerk (G.) 3.35 in een duiventil (Ou).

* *Cardiastethus fasciventris* Garb. Terborg (G.) 3.8.35, ♀ (Wi).

* *Xylocoris ater* Duf. Eindhoven 2.4.26 (Ko); Nunspeet 15.8.32 onder wilgenschors (MG).

* *Microphysa pselaphiformis* Curt. Laag-Soeren 20 en Ootmarssum 10.6.26, ♀ ♀ (MG); Almelo 1.7.30, ♀ (in coll.-MG); Epen 11.6.34, ♂ en ♀ (Wi).

* *M. bipunctata* Perr. Den Haag 9.7.35, ♀, op lork (Sch).

* *M. elegantula* Bär. Winterswijk 19-21.5.21 (Wi); Norg 29.6.30 (MG); Blaricum (N.-H.) 9.7.34 van een met mijten bezette appelboom en Haamstede 23.6.35 (Re); Den Haag 26.6.34 geslept in een stadstuin en 9.7.35 op lork (Sch).

* *Myrmedobia tenella* Zett. Wassenaar, ♂ ♂ en ♀ ♀ uit rotte dennenappels 5 en 12.9.34 (Sch; zie Reclaire 14).

* *Myrmecoris gracilis* Shlb. Groesbeek 13 ♂♂ en 1 ♀ gesleept van hei en gras in de buurt van nesten van *Formica sanguinea* (Sch).

* *Pithanus maerkeli* H.S. Texel, Burg 20-24.7.24 (Broerse).

* *Pantilius tunicatus* F. Wassenaar 9 en 10 in groot aantal, bijna alles ♀♀ (Sch); Soest 21.9.35 (To).

* *Phytocoris dimidiatus* Kb. Nunspeet 8.32 (MG); Bemelen 23.7.34 (Cr).

* *Ph. pini* Kb. Heerde 15 en 20.8.27 (Ko); Hilversum 9 en 11.9.34 (Re; det. K. Schmidt).

* *Ph. juniperi* Frey. Rechteren 24.7.29 (MG; zie Reclaire 13).

Adelphocoris lineolatus Goeze * var. *implagiatus* Westh. blijkt verbreid te zijn.

A. l. * var. *binotatus* Hhn. Nunspeet 2.8.31 (MG); Maastricht 9.34 en Gulpen 11.8.34 (Cr).

Calocoris norvegicus Gmel. * var. *atavus* Reut. blijkt verbreid te zijn.

* *Pycnopterna striata* L. Valkenburg (L.) 6.6.23 (in coll.-MG); Vaals 23.5.31 (MG); Delden (O.?) 28.5.31 (Lindeman).

* *Stenotus binotatus* F. Heerlen 6.17 (Willemse); Schin op Geul 19.7 en Geulle 25.9.34 (Sch); De Heek (L.) (Cr).

* *Dichroscytus rufipennis* Fall. Ootmarssum 9.2.36, Dene-kamp 19-21.6.33 en Assen 26-29.6.30 (MG); Wassenaar, Meyendel 10.7.35 (Sch).

* *Lygus viridis* Fall. Winterswijk 19.8.26 (Ko); Nunspeet 8.32 (MG); Den Haag 6.7.34 en Leuvenum 13.7.35 (Sch); Soest 10.7 en Blaricum (N.-H.) 9.7.34 (Re); Maastricht 14.6.34 (Cr).

* *L. contaminatus* Fall. Naarder Meer 20.6.25 (in coll.-MG); Loosduinen 8-12.7.32 (MG); Den Haag 7 en 29.7.35 (Sch).

* *L. lucorum* Mey. D. Bemelen 23.7.34 (Sch).

* *L. limbatus* Fall. Leuvenum 13 en 21.7.35, vermoedelijk op wilg (Re).

* *L. rubricatus* Fall. Amsterdam, herfst 31 (in coll.-MG).

* *L. cervinus* H.S. Heerde 1.8.27 (Ko); Oud-Naarden 14.9.24 (MG); Maastricht 14.7.-22.10 en Bemelen 23.7.34 (Cr); Kortenhoeft 27.7.35 (Re).

* *L. viscicola* Put. Mechelen (L.) en Epen 10.6.34 met larven op vogellijm (Kruseman; zie Mac Gillavry 36).

* *L. rubicundus* Fall. Soest 24.4.34 (To).

* *Plesiocoris rugicollis* Fall. Oisterwijk 21.6.24 en Dene-kamp 21.6.33 (MG).

* *Poeciloscytus unifasciatus* F. De Beer 5.7.31 (in coll.-MG); Rijkholt 10.7.35 (Bo).

P. u. * var. *lateralis* Hhn. Houthem 8.23 (in coll.-MG).

* *Charagochilus gyllenhalii* Fall. Malden 24.7.33 en Wassenaar 10.4.35 (Sch); Bemelen 16.9.35 (Re; Wi).

* *Camptobrochis punctulatus* Fall. Wijlré 14.9.35 (Re).

* *Deraeocoris cordiger* Hhn. Heerde 23.8.27 (Ko); Doetinchem 19.6.32 (MG); Malden 25.7.33 (Sch). Haamstede 21.6.35, een geheel vers ex. op een met rupsen bezette duindoorn (Re).

* *D. olivaceus* F. Baarn 1924 (Vriesendorp); Ommen 24.6.24 (Co); Maastricht 2.7.35 (in coll.-Cr).

D. ruber L. * var. *gothica* Schrk. Nijmegen 7.33 (Sch); Diepenveen 9.7.20 (Wi).

D. r. * var. *feiberi* Stich. Bilthoven 10.7.30, Heerlen 27.7.29 en Gulpen 20.7.27 (in coll.-MG); Terborg (G.) 1.8.34 (Wi).

D. r. * var. *danica* F. Bennekom 11.8.28 (Ko).

Capsus ater L. * var. *rutula* Stich. (var. γ Reut.). Valkenburg (L.) 10.6.11 (Prof. Rüschkamp S. J.); Doetinchem 19.6.32, overgangsex. (VL).

Stenodema calcaratum var. *pallescens* Reut. heeft volgens Gulde betrekking op onrijpe exx.

* *S. virens* L. Nunspeet 8.23 en 32 (MG). De in de lijst van Baarn, Hilversum en Denekamp vermelde exx. behoren tot *S. laevigatum* L.

S. v. * var. *fulvum* Fieb. Heerde 20.8.27 en Eindhoven 2.4.26 (Ko); Nunspeet 15.6.26 (MG).

* *S. holsatum* F. Laag-Soeren 17 en 20.6.26 en Oldenzaal 13-17.6.28 (MG).

* *Megaloceraea linearis* Fuessl. Bemelen 16.7 en Schin op Geul 19.7.34 (Cr).

* *Trigonotylus pulchellus* Hhn. Nunspeet 6.8.25 en 19.8.26 (MG); Hilversum 3.9.34 (zie Reclaire 14), aldaar van 31.7-2.9.35 geregeld op en tussen Weingaertneria, terwijl de verwante *T. ruficornis* Geoffr. op hetzelfde terrein alleen van hoge grassen gesleept werd en niet op Weingaertneria te vinden was; Soest 5.9.35 (Re).

* *Bothynotus pilosus* Boh. Den Dolder 7.25 (Nonnekens); Groesbeek 30.7.35, brachypt. ♀ uit mos (Sch).

* *Bryocoris pteridis* Fall. Assen 26-29.6.30, macropt. ♀ (MG).

* *Dicyphus pallidus* H.S. Anlo 29.6.30 (MG); Bemelen 23.7.34 en Spaubeek 23.7.30 (Sch); Terborg (G.) 3.8.35 (Wi).

* *D. epilobii* Reut. Sneek 7.25 (Co).

* *D. errans* Wlff. Eijs 18.9.34 (Re); Den Haag 26.6.34 (Sch); De Heek 29.5. en 25.9.34 (Cr).

* *D. pallidicornis* Fieb. Soest 5.4.34 (To); Maastricht 14.11.31 (Cr); Beek bij Nijmegen 8.35 (Sch); Terborg (G.) 3.8.35 (Wi).

* *D. globulifer* Fall. Den Haag 26.6.34 (Sch); De Heek (Cr).

* *D. annulatus* Wlff. Voerendaal 16.9.34 in groot aantal op Ononis (Re).

* *Campyloneura virgula* H. S. Nunspeet 8.26 en Loosduinen 8-12.7.32 (MG); Heerde 24.7.27 (Ko); Terborg (G.) 29.7.34 (Wi); Blaricum (N.-H.) 9.7.34 (Re); Den Haag ca. 100 exx. uit larven gekweekt, uitsluitend ♀♀! (Sch). Uit de literatuur is bekend, dat de ♂♂ zeldzaam zijn.

* *Systellonotus triguttatus* L. Ootmarssum 5-9.6.35 (Wi); Bemelen 9.6.34 (Re).

* *Cremnocephalus albolineatus* Reut. Denekamp 19-21.6.33 (MG; zie Reclaire 13).

* *Globiceps cruciatus* Reut. Maastricht 26.6.30 en Bemelen 23.7.34 (Sch).

* *G. flavomaculatus* F. Mook 1.8.30 en Nunspeet 8.32 (MG); Gulpen 20.7.27 (in coll.-MG).

* *Orthotylus flavinervis* Kbm. Loosdrecht 25.6.34 (Re).

* *O. viridinervis* Kbm. Denekamp 19-21.6.33 (MG).

* *O. flavosparsus* C. Shlb. Wieringermeer op jonge bieten (zie Van Poeteren 4); Mook 1.8.30 (MG).

* *O. concolor* Kbm. Spaubeek 17.7.34 en Groesbeek 18-19.7.35 (Sch); Mook 1.6.30 (MG).

* *O. adenocarpus* Perr. Hilversum 29.6.32 en 1-22.7.34 op brem en Soest 3-16.7.35 (Re); Groesbeek 18.7.35 (Sch).

* *Pseudoloxops coccinea* Mey. D. Rockanje 27.7.25 (Ko).

* *Heterocordylus leptocerus* Kbm. Hiertoe behoort het van Doetinchem met ? als *H. genistae* Scop. vermelde ex.

* *Malacocoris chlorizans* Pnz. Winterswijk 13.8.28 (Ko); Nunspeet 8.32 en 33 (MG); Maastricht 18.6 en Malden 25.7.30 (Sch); Soest 25.7-5.9.25, 23 exx., alleen ♀♀ (Re).

* *Orthocephalus mutabilis* Fall. Eijs 4.6.31 en Mook 1.7.30 (MG).

* *O. saltator* Hhn. Noordwijk 20.7.24 (Wi); Doorn 23.7.29 (in coll.-MG); Malden 25.7.33 en Hatert 20.7.35, ♂ en ♀ (Sch).

* ? *Pachytomella passerinii* Costa. Volgens van de heren Dr. Singer te Aschaffenburg en K. Schmidt te Fürth ontvangen bericht behoren de in de lijst van Deventer en Hilversum genoemde exx. tot *P. parallela* Mey. D.; *P. passerinii* schijnt een bergvorm te zijn, het voorkomen in ons land is twijfelachtig.

* *Strongylocoris leucocephalus* L. Epen 10.6.34 (Wi).

* *S. luridus* Fall. Heerde 2.8.27 (Ko).

Halticus luteicollis Pnz. * var. *propinquus* H.S. Bemelen 23.7.34 (Sch).

* *Megalocoleus pilosus* Schrk. Bennekom 30.7-3.8.28 en Rhenen 26.7.33 (Ko).

* *M. molliculus* Fall. blijkt verbreid te zijn.

* ? *Amblytulus brevicollis* Fieb. De in de lijst van Bergen op Zoom, Zandvoort en Hilversum vermelde exx. blijken niet tot deze soort te behoren. K. Schmidt te Fürth determineerde een Hilversums ex. als *A. nasutus* Kbm. Het wordt

dus twijfelachtig, of *A. b.* wel bij ons gevonden is; eerst het onderzoek van verse exx. zal dit kunnen uitmaken.

* *A. albidus* Hhn. Hilversum begin 7 tot eind 8 gezellig op *Weingaertneria* (Re).

* *Byrsoptera rufifrons* Fall. Bemelen 23.7.34 (Sch).

* *Phylus palliceps* Fieb. Denekamp 19-21.6.33 (MG).

* *Psallus ambiguus* Fall. De Heek 18.6.34 (Cr).

* *P. betuleti* Fall. Oldenzaal 13-17.6.28 (MG).

* *P. obscurellus* Fall. Soest 3.7.35 (Re); Groesbeek 30.9 en Wassenaar 10.7.35 (Sch).

* *P. quercus* Kbm. Assen 28.6.30 (in coll.-MG).

* *P. diminutus* Kbm. Baarn 30.5.20 (Re; det. K. Schmidt).

* *P. salicellus* Mey. D. Schin op Geul 19.7.24 (Sch).

* *Atractotomus mali* Mey. D. Caberg 19.6.34 (Cr); Blaricum (N.-H.) 9.7.34 en Soest 3-16.7.35 (Re).

* *A. oculatus* Kbm. Volgens Dr. Singer te Aschaffenburg behoort een te Mook 26.7.33 gevonden ♂ (Sch) tot deze soort. De herkenning van de *A.*-soorten blijft voorlopig zeer moeilijk.

* *A. magnicornis* Fall. Terborg (G.) 31.7.34 (Wi); Nunspeet 7.7.28 (MG); Leuvenum 13.7.35 (Re; det. K. Schmidt).

* *Plagiognathus alpinus* Reut. Geulle 25.7.34 (Cr).

* *Chlamydatus saltitans* Fall. Mook 26.7.33, macropt. ♀ (Sch; det. Dr. K. Singer).

* *Campylomma verbasci* Mey. D. Zeeburg 31.8.21 (Wi); Rhenen 15.8.33 (Ko); Nunspeet 3.8.34 (HMG); Eijgelshoven 19.8.34 (Cr); Schin op Geul 7.9.35 (Re).

* *Sthenarus roseri* H. S. Noordwijk 8.7.20 (Wi); Denekamp 19-21.6.33 (MG); Loosdrecht 23.6-16.7.34 met de * var. *geniculatus* Stål en * *saliceticola* Stål in groot aantal op wilg, enkele exx. op er naast staande els verdwaald; in den beginne evenveel ♂ ♂ als ♀ ♀, later bijna alleen ♀ ♀ (Re).

* *Ceratocombus coleoptratus* Zett. Soest, tussen mos, 29.9.35 (Re); Leuvenum 13.7.35 en Groesbeek 8.35, beide opgekweekt uit larven (Sch).

* *Pachycoleus rufescens* J. Sahlb. Spaubeek 1.1.35 tussen het mos *Climacium dendroides* (zie Scholte 1 en Reclaire 14).

* *Gerris rufoscutellatus* Latr. Naarder Meer 8.5.23 (in coll.-MG).

* *Microvelia schneideri* Schltz. Texel, De Hoorn 12-17.5.21 (Wi).

* *Haldosalda lateralis* Fall. en * *Salda littoralis* L. Westenschouwen 24.6.35 (Wi).

* *Acanthia pilosella* Thms. Marken 4.23 (Broerse); Texel, De Koog 29.7.33 (Wi); Halsteren 5.21 (Re).

A. pallipes F. * var. *dimidiata* Curt. Mook 1.7.29 (MG).

* *Aphelochirus aestivalis* F. K. Schmidt vond deze

soort diep in de bodem van een rivier talrijk tussen de wortels van *Batrachium fluitans*, niet daarentegen in *Fontinalis*.

Notonecta L. Poisson heeft een uitvoerige determinatie-tabel samengesteld voor de Franse en verwante palaearktische vormen.

* *N. obliqua* Gall. (*furcata* F.). Poisson beschrijft een var. *delcourti*, die hij o.a. uit België zag.

* *N. maculata* F. Bunde 17.9.32 (VL). — Men vindt deze soort volgens Poisson in water met weinig en zelfs in cementen bassins zonder plantengroei, wat hij verklaart, doordat *N. m.* de eieren niet in plantenweefsels, doch op allerlei voorwerpen legt.

* *N. viridis* Delc. Middelburg 30.4-20.8.26 (Ke); Terschelling 6.26 (Kl); Durgerdam 21.4 en Aerdenhout 24.10.27 (in coll.-MG). — Ook volgens Poisson is *N. v.* een goede soort en, van phylogenetisch standpunt bezien, reeds zeer oud.

Corixidae. Over oekologische associaties bij deze fam. zie J a c z e w s k i 9.

* *Corixa dentipes* Thms. Meerssen 28.8.34 (Cr); Afferden 14.9.35 (Re).

* *C. panzeri* Fieb. Marken 26.5.25 (Nonnekens).

* *Sigara lugubris* Fieb. Marken 29.4.23 (Nonnekens; Broerse); Durgerdam 21.4.27, in brak water (in coll.-MG); Vlissingen 24.5 en Middelburg 30.4 en 10 en 20.5.26 (Ke).

* *S. hellensi* C. Shlb. Belfeld 8.4.23 (Lieftinck).

* *S. limitata* Fieb. Nunspeet 8.32 (MG).

* *S. falleni* Fieb. Texel, De Koog 12-17.5.21 (Wi).

* *S. cavifrons* Thms. Oisterwijk 11.5.32 (Geyskes); Dwingelo 9.10.29 (Beyerinck).

* *Callicorixa praeusta* Fieb. Valkenburg (L.) 20.2.23 (Willemse); Mikelmeer (Dr.) 16.10.29 (Beyerinck).

LITERATUUR. ¹⁾

Bedwell, E. C., Hemiptera-Heteroptera in 1934, Entomol. Monthly Mag. 71 (1935), 113—114.

4. Blöte, H. C., Catalogue of the Coreidae in the Rijksmuseum van Natuurlijke Historie. Part II. Coreinae, First Part. Zoöl. Mededeelingen XVIII, Leiden 1935, 181—227.

9. China, W. E., On some Hemiptera new to Britain. Entomol. Monthly Mag. 71 (1935), 159—161.

Cohrs, Chrs. & Kleindienst, Cl., Hemiptera-Heteroptera (Wanzen) Zentralsachsens. XXIV. Bericht der Naturwiss. Gesellsch. zu Chemnitz, 1934.

Cremers, J., Insecten-zoeken in den winter. Natuurhist. Maandbl. Limburg 24 (1935), 7—8.

2. Gulde, J. († 1929), Die Wanzen Mitteleuropas. II.,

¹⁾ De nummering is een voortzetting van die in de lijst, resp. in het eerste vervolg.

III., IV., XII. Teil & Literaturteil, Frankfurt 1933—35 (zie *Reclaire* 13). — Een voor de studie van de Nederlandse wantsen zeer belangrijk werk. Het 12de deel bevat de in of op het water levende wantsen en is, evenals het literatuurgedeelte, bewerkt door Dr. J o r d a n te Bautzen. Deze heeft naar een aangename beknoptheid gestreefd, terwijl de andere delen m.i. onnodig uitgebreid en daardoor onoverzichtelijk zijn geworden. Het werk maakt overigens een voortreffelijke indruk, de mededelingen over de geographische verbreiding van de verschillende soorten zijn echter vaak verouderd. Het is nog bezig te verschijnen.

1. H e d i c k e, H. in P. B r o h m e r, P. E h r m a n n & G. U l m e r, Die Tierwelt Mitteleuropas, IV. Bd., 3. Lief. Insekten 1. Teil. Leipzig 1935, pg. X, 15—113. (Rhynchota, I. Unterordnung: Heteroptera). — Bevat beknopte determinatie-tabellen voor vrijwel alle Duitse wantsen met vele duidelijke afbeeldingen. Ter eerste oriëntatie zeer aan te bevelen, de kenmerken zijn scherp en gelukkig gekozen.

2. Dezelfde & M i c h a l k, O., Bemerkungen über einige Heteropteren von Bellinchen und seiner Umgebung (Hem.). Märkische Tierwelt, Bd. 1, Heft 1, pg. 26—34. Berlijn 1.10.1934.

9. J a c z e w s k i, T., Feldbeobachtungen über das Auftreten van Wasser-Hemipteren in Gewässern der Polnischen Ostseeküste, nebst allgemeinen Bemerkungen über ökologische Assoziationen von Corixiden. Arch. d'Hydrobiol. et d'Ichthyol. 9 (1925), 74—78.

2. J o r d a n, K. H. C., Beitrag zur Kenntnis der Eier und Larven von Aradiden. Zool. Jahrbücher (System.) 63 (1932), 281—299.

3. Dezelfde, Zur Kenntnis des Eies und der Larven von *Microvelia schneideri* Schltz. Zeitschr. wissensch. Insektenbiol. 36 (1932), 18—22.

4. Dezelfde, Beitrag zur Lebensweise der Wanzen auf feuchten Böden (Heteropt.). Stett. Entomol. Ztg. 96 (1935), 1—26.

K a r n y, H. H., Biologie der Wasserinsekten. Ein Lehrbuch und Nachschlagebuch über die wichtigsten Ergebnisse der Hydro-Entomologie. Wenen 1934.

K l e i n d i e n s t, zie C o h r s.

35. M a c G i l l a v r y, D., Iets over de insecten van Vlieland. Entomol. Berichten 9 (1935), 104—105.

36. Dezelfde, Verslag 68ste Winterverg. Ned. Entom. Vereen. 1935, pg. II—IV.

M a e r t e n s, H., Die Wanzen (Hemiptera-Heteroptera) des mittleren Saaletales, besonders der näheren Umgebung von Naumburg. Entomol. Anzeiger 15 (1935).

1. M a n c i n i, C., Raccolte entomologiche nell' Isola di

Capraia (1927—1931). IV. Hemiptera. Mem. della Soc. Entomol. Ital. 14 (1935).

2. Dezelfde, Gli Eurygaster maurus L. e meridionalis Péneau in Italia. ib. 48 (1931), N. 1 & 2.

M a s s e e, A. M., The Occurrence of Aradus aterrimus Fieb. in Kent in 1933—34. Entomol. Monthly Mag. 71 (1935), 41.

5. M i c h a l k, O., Kleine Beobachtungen an Hemipteren. Entomol. Jahrb. 43 (1934), 170—174.

6. Dezelfde & R i e d e l, M. P., Ueber Wanzenfliegen (Phasiinae-Dipt. Tachinidae). Entomol. Zeitschr. Frankfurt-M. 47 (1933), 128—130.

7. Dezelfde, Kannibalismus bei einer Pentatomide (Hem.-Heteropt.); zugleich ein weiterer Beitrag zur Technik der Nahrungsaufnahme der Wanzen. ib. 48 (1934), 51—55.

8. Dezelfde, Neue Beobachtungen über Wanzenfliegen und über das Eindringen der Fliegenlarven in den Wirt (Dipt. Tachin.). Märkische Tierwelt, Bd. I, Heft 3. Berlin 1.4.1935.

M i c h a l k, zie ook H e d i c k e.

N ä g e l i, W., Ueber Biologie und Verbreitung der beiden Langwanzen *Gastrodes abietum* Bergr. und *Gastrodes grossipes* De Geer. Mitt. schweiz. Anst. forstl. Versuchsw. 18 (1933), Nr. 1, pp. 193—280; Rev. appl. Entomol. A, 22 (1934), 141.

2. P o e t e r e n, N. v a n, Bestrijding van appelwantsen. Verslag over de werkzaamheden van den Plantenziektenkundigen Dienst in het jaar 1929. Nr. 62 en 64, blz. 88—92. Wageningen, December 1930.

3. Dezelfde, Wantsen in Appelboomen, ib. 64, pg. 123, Wageningen, September 1931.

4. Dezelfde, ib. 76, pg. 12 en 82; Wageningen, Augustus 1934.

P o i s s o n, R., Les espèces françaises du genre *Notonecta* L. et leurs principales formes affines paléarctiques. Contribution à la connaissance de l'espèce chez les Notonectes. Ann. Soc. entomol. de France 102 (1933), 317—358.

12. R e c l a i r e, A., Verslag 67ste Winterverg. Ned. Entomol. Vereen. 1934, pg. XXVII—XXVIII.

13. Dezelfde, Verslag 89ste Zomerverg. Ned. Entomol. Vereen. 1934, pg. LXVI—LXVII.

14. Dezelfde, Verslag 68ste Winterverg. Ned. Entomol. Vereen. 1935, pg. XXXVI—XXXVII.

15. Dezelfde, *Coptosoma scutellatum* en *Brachypelta aterrima*, een tweetal waarschijnlijk in Limburg te ontdekken wantsen (Hemiptera-Heteroptera). Natuurhist. Maandbl. Limburg 24 (1935), 78—80.

16. Dezelfde, Verslag 90ste Zomerverg. Ned. Entomol. Vereen. 1935, pg. LIX.

13. Ribaut, H., Bull. Soc. Hist. nat. Toulouse 49 (1921), v. 10.12.21.

Riedel, zie Michalk.

Rosenbaum, W., Ergänzungen zur Verbreitung der deutschen Wanzen. Mitteil. a. d. Entomol. Gesellsch. zu Halle (S.), Heft 13 (1934), 60—71.

2. Schmidt, K., Beiträge zur deutschen Wanzenfauna. II. (Hem. Heteropt.). Mitt. D. ent. Ges. 5 (1934). Nr. 7/8.

2. Schneider, H., Untersuchungen über die an der Zuckerrübe saugenden Insekten und deren Schadwirkung unter besonderer Berücksichtigung der Rübenblattwanze (*Piesma quadrata* Fieb.). Zeitschr. d. Ver. d. deutschen Zucker-Ind. 83 (1933), 717—790.

1. Scholte S. J., A. M., *Pachycoleus rufescens* J. Sahlb. Naturhist. Maandbl. Limburg 24 (1935), 8—9.

2. Dezelfde, De Nederlandsche Tingitidae in woord en beeld. ib., Nr. 2—7.— Bevat naast vele bijzonderheden omtrent de levenswijze fraaie foto's van vele in ons land voorkomende netwantsen en praktische determinatie-tabellen voor alle inlandse soorten en voor die uit het grensgebied.

1. Schumann, W., Beiträge zur Fauna der Heteropteren (Wanzen) auf den Brandbergen und in der Dölauer Heide bei Halle (Saale). Mitteil. a. d. entomol. Gesellsch. zu Halle (S.). Heft 13 (1934), 39—54.

2. Dezelfde, Beiträge zur Biologie einiger Heteropteren, ib. 54—60.

Hilversum, Maart 1936.

A. RECLAIRE.